

Sibbo kommun

Bemötanden till utvärderingsberättelsen 2020

Kommunstyrelsen
Fullmäktige

20.9.2021
4.10.2021

SIPOO
SIBBO

Innehåll

1. Inledning	3
2. Behandlingen av utvärderingsberättelsen för år 2019	4
3. Uppnående av de ekonomiska målen år 2020	6
4. Coronans inverkan på kommunens ekonomi och verksamhet ur revisionsnämndens synvinkel	7
4.1. Förvrängningar i de ekonomiska siffrorna på grund av corona	7
4.2. Minskningen av verksamhetsintäkterna och ökningen av kostnaderna måttliga, men servicenivån har försämrats	8
4.3. Kommunens reaktion på pandemin och de direkta inverkningarna på Social- och hälsovårdsavdelningen samt Bildningsavdelningen	8
4.4. Övergripande bedömning av konsekvenserna av coronapandemin 2020	8
4.5. Revisionsnämndens bedömning om ekonomins planperiod	9
5. Uppnående av de bindande målen för verksamheten år 2020	10
5.1. Kommunstyrelsen	11
5.1.1. Revisionsnämndens iakttagelser om kommunens förvaltningspraxis	11
5.1.2. Projektet Nya Sockengården	11
5.1.3. Markanvändningsavtalet för Nevas Gård	12
5.2. Ekonomi- och förvaltningscentralen	15
5.3. Utvecklings- och planläggningscentralen	16
5.3.1. Uppnåendet av verksamhetsmål och nyckeltal	17
5.4. Social- och hälsovårdsavdelningen	18
5.4.1. Stödjande av barns och ungas uppväxt och utveckling samt främjande av barnfamiljernas hälsa och välfärd	18
5.4.2. Stärkande av verksamhetsförutsättningarna för befolkningen i arbetsför ålder samt främjande av dess välfärd och hälsa	19
5.4.3. Främjande av välfärd och livskvalitet för äldre och personer med funktionsnedsättning	19
5.4.4. Tandvård	19
5.4.5. Kostservice	20
5.5. Bildningsutskottet	20
5.5.1. Bildningens servicenätutredning	21
5.6. Tekniska utskottet, byggnads- och miljöutskottet	22
6. Sibbo Vatten	24
7. Personal	25
8. Slutsatser	28

1. Inledning

Kommunens förvaltning och ekonomi år 2020 har granskats i enlighet med kommunallagen och kommunens förvaltningsstadga. Antalet lagstadgade revisionsdagar uppgår uppskattningsvis till 37. Därtill kommer nämndens sekreteraruppgifter och eventuella köpta sakkunnigtjänster. Revisions sammanslutningen avger skriftliga och muntliga rapporter till nämnden enligt behov. Efter granskningen av bokslutet avges en revisionsberättelse till fullmäktige.

Revisionsnämnden bereder valet av revisions sammanslutning och tillställer fullmäktige ett förslag om vilken sammanslutning som ska väljas. Som revisions sammanslutning för räkenskapsperioden 2017—2020 valdes KPMG Oy Ab. OFGR/GR/CIA Martin Slotte har fungerat som huvudansvarig revisor.

Revisorn har rapporterat till revisionsnämnden om hur revisionsplanen har genomförts. Revisorn har gett revisionsnämnden sex skriftliga rapporter om revisionen för år 2020. Dessa rapporter har även lämnats till kommunens ledning.

Revisionsnämnden har fått kännedom om att de rapporter som lämnats in av revisorn inte alltid har kommit till kännedom för hela kommunens ledningsgrupp, även om rapporterna har riktats till dem. **Revisionsnämnden förutsätter att revisorns rapporter kommer till ledningsgruppens kännedom och de observationer och rekommendationer som framförs i dem leder till korrigerande åtgärder.**

Bemötande:

Det är skäl att skicka revisionsnämndens rapporter till flera mottagare, t.ex. till följande tjänsteinnehavare: kommundirektören, förvaltningschefen och ekonomidirektören.

2. Behandlingen av utvärderingsberättelsen för år 2019

Kommunstyrelsen har gett ett utlåtande på grundval av utvärderingsberättelsen för år 2019. Utlåtandet blev färdigt i slutet av september och behandlades på kommunstyrelsens möte 28.9.2020. Fullmäktige godkände 5.10.2020 kommunstyrelsens utlåtande om utvärderingsberättelsen för år 2019. Revisionsnämnden behandlade kommunstyrelsens utlåtande, som fullmäktige har godkänt, 10.11.2020.

Revisionsnämnden tackar kommunstyrelsen för bemötandet till utvärderingsberättelsen för år 2019, som för första gången under fullmäktigeperioden grundligt behandlade revisionsnämndens observationer och lyfte fram konkreta förslag till åtgärder.

Revisionsnämnden vill ännu fästa uppmärksamhet vid följande konkreta åtgärder som nämndes i bemötandet och som inte kan anses ha uppfyllts enligt vad som lovats:

Ekonomitjänsters interna serviceavtal

Enligt kommunstyrelsens svar skulle de interna serviceavtalen ha införts under 2020. Enligt de uppgifter som revisionsnämnden fått har de interna serviceavtalen mellan avdelningarna och Ekonomitjänster inte införts under 2020.

Revisionsnämnden uppmanar kommunstyrelsen att utan dröjsmål införa de interna serviceavtal som beretts av Ekonomitjänster.

Bemötande:

Uppnås i september 2021.

Interna revisioner 2020

Enligt den information som revisionsnämnden erhållit har vissa av de utlovade interna revisionerna genomförts och frågor har behandlats av kommunstyrelsen, men det finns inte några anteckningar i protokollen om att frågorna behandlats.

Revisionsnämnden instämmer i de observationer som framkommit i de interna revisionerna. Revisionsnämnden uppmanar kommunstyrelsen att rapportera till fullmäktige om de åtgärder som vidtagits med anledning av observationerna.

Bemötande:

Alla interna revisioner som planerats för år 2020 har genomförts. Observationerna om revisionerna tas i beaktande då verksamheten utvecklas.

Åtgärder för att förbättra koncernövervakningen

Enligt den information som revisionsnämnden erhållit har satsningar gjorts med avseende på koncernövervakningen under 2020, särskilt när det gäller övervakningen av samkommunernas verksamhet. När det gäller övervakningen av de ömsesidiga fastighetsaktiebolagen finns det dock fortfarande utrymme för förbättring.

Revisionsnämnden vill att kommunstyrelsen fäster uppmärksamhet vid att ömsesidiga fastighetsbolag är, som namnet säger, aktiebolag vars verksamhet styrs av aktiebolagslagen, som måste följas.

Kommunallagen förutsätter att man i sammansättningen av styrelserna för kommunens ömsesidiga fastighetsaktiebolag beaktar en med tanke på sammanslutningens verksamhetsområde tillräcklig sakkunskap om ekonomin och affärsverksamheten. Revisionsnämnden rekommenderar att även personer utanför den kommunala tjänstemannaorganisationen utses till styrelserna i kommunens ömsesidiga fastighetsaktiebolag för att stärka verksamheten och övervakningen.

Bemötande:

De ömsesidiga fastighetsbolagens verksamhet har börjat utvecklas/korrigeras utgående från BDO Oy:s rapport 18.11.2020.

Realistisk budget

Enligt observationer som revisionsnämnden vidare gjort beaktas inte externa uppskattningar av framtida kostnader (t.ex. kostnaderna för specialiserad sjukvård inom HUS) till fullt belopp i budgetberedningen.

Enligt revisionsnämndens uppfattning ska kommunstyrelsen säkerställa att det i budgetförslaget inte sker någon medveten underbudgetering av kostnader som baserar sig på befintliga externa uppskattningar.

Bemötande:

Detta beaktas då budgeten för år 2022 utarbetas.

3. Uppnående av de ekonomiska målen år 2020

Kommunstyrelsens verksamhetsbidrag var 0,7 miljoner euro, vilket är 2,2 miljoner euro bättre än budgeterat. Att verksamhetsbidraget var bättre än budgeterat berodde främst på minskade hyreskostnader och köp av tjänster.

Social- och hälsovårdsutskottets verksamhetskostnader överskreds med 53 tusen euro och verksamhetsintäkterna underskreds med 2,2 miljoner euro. Verksamhetsbidraget överskreds således med 2,26 miljoner euro. Överskridningen berodde i huvudsak på att klientantalet och intäkterna minskade till följd av pandemin, men också på att faktureringen för specialistsjukvården ökade.

Bildningsutskottets verksamhetsbidrag underskred den ändrade budgeten med 1,8 miljoner euro. Verksamhetskostnaderna underskred budgeten med 1,76 miljoner euro. De externa verksamhetskostnaderna underskred budgeten med cirka 0,7 miljoner euro och inom de interna verksamhetskostnaderna var underskridningen 1,0 miljoner euro som en följd av att IT-kostnaderna och måltidskostnaderna underskreds. Utskottets kostnader underskreds för alla kostnadslag. Verksamhetsintäkterna överskreds med 28 000 euro.

Teknik- och miljöutskottets verksamhetskostnader underskreds med 1,8 miljoner euro, hyrorna sjönk med cirka 1,5 miljoner euro. Verksamhetsintäkterna överskreds med 0,16 miljoner euro. Verksamhetsbidraget underskreds med 1,97 miljoner euro.

Jämfört med året innan ökade kommunens personalkostnader med cirka 1,65 miljoner euro, dvs. 4,4 %, och verksamhetskostnaderna ökade med sammanlagt 0,5 miljoner euro, dvs. 0,3 %.

Kommunens skattefinansiering var en cirka 1,5 miljoner euro bättre än budgeterat. Skatteintäkterna uppgick till 107,0 miljoner euro, vilket är 3,8 miljoner euro mer än året innan. Kommunen fick statsandelar till ett belopp av 23,6 miljoner euro, vilket är 56 % mer än året innan.

Försäljningsvinsten av markförsäljning var år 2020 sammanlagt 5,16 miljoner euro, vilket är 0,06 miljoner euro mera än budgeterat.

Årsbidraget för räkenskapsperioden 2020 (inklusive Sibbo Vatten) var 16,1 miljoner euro och räkenskapsperiodens resultat 1,3 miljoner euro, men efter införingen av avskrivningsdifferensen och avsättningarna uppgick överskottet för räkenskapsperioden till 2,73 miljoner euro.

Kommunens lånebelopp ökade under år 2020. I slutet av året var lånebeloppet 3,8 miljoner euro större än fjolårets belopp, det vill säga 109,4 miljoner euro. Av lånebeloppet var 30 miljoner euro kortfristiga kommuncertifikat. Lånebeloppet per invånare var 5 042 euro vid slutet av året.

4. Coronans inverkan på kommunens ekonomi och verksamhet ur revisionsnämndens synvinkel

Eftersom det handlar om ett exceptionellt år ger de ovan nämnda ekonomiska siffrorna ingen heltäckande bild av den övergripande situationen för kommunens ekonomi och verksamhet. Revisionsnämnden anser att de exceptionella omständigheterna inte heller i tillräcklig utsträckning återspeglas i verksamhetsberättelsen.

4.1. Förvrängningar i de ekonomiska siffrorna på grund av coronan

Kommunens totala skatteinkomster ökade till 107,0 miljoner euro år 2020. Skatteinkomsterna 2019 var 103,2 miljoner euro, vilket innebär att kommunens skatteinkomster har ökat med cirka 3,9 procent på ett år. Den klart största källan till skatteinkomsterna är den kommunala inkomstskatten. Kommunens intäkter från inkomstbeskattningen år 2020 är 92,6 miljoner euro, vilket är (4,3 %) mer än år 2019.

Statsandelen för kommunens basservice ökade med 10,5 % från året innan och uppgick i år till 24,5 miljoner euro. Av denna summa utgör utjämningen av statsandelar baserat på skatteinkomsterna - 5,9 miljoner euro och övriga statsandelar inom undervisnings- och kulturväsendet -1,8 miljoner euro. År 2020 har kommunen fått 6,8 miljoner euro i kompensation för skatteinkomstförluster. Till följd av detta uppgår statsandelarna och kompensationen för skatteinkomstförluster sammanlagt till 23,6 miljoner euro, vilket är 55,9 % mer än året innan (15,1 miljoner euro).

I Sibbo har skatteinkomsterna trots coronaåret ökat och statens kompensation för "förlust av skatteinkomster" skapar en illusion om ett bättre ekonomiskt resultat än det i verkligheten är.

Dessa kompensationer på grund av coronapandemin bidrar till att Sibbo kommuns ekonomi ser alltför bra ut. Utan dessa kompensationer skulle kommunens resultat för räkenskapsperioden ha varit betydligt sämre, men ändå positivt.

Den "investeringsbroms" som slogs på under coronaåret har för sin del på ett exceptionellt sätt bidragit till ett bra resultat för räkenskapsperioden, men så att den verkliga bilden av investeringstakten fördunklas. Skuldsättningen har i sig varit för hög under många år, befolkningsprognoserna och särskilt andelen barn har missbedömts, och detta har lett till överinvesteringar och ett tryck för att öka lånebeståndet.

I kommunen utarbetades ett anpassningsprogram med hjälp av politisk styrning. Detta anpassningsprogram har till vissa delar redan genomförts, men såvitt revisionsnämnden känner till har anpassningsprogrammet i sin helhet inte presenterats för fullmäktige och dess innehåll har således inte behandlats offentligt.

Bemötande:

En rapport om hur anpassningsprogrammet har förverkligats ska presenteras i början av hösten 2021.

4.2. Minskningen av verksamhetsintäkterna och ökningen av kostnaderna måttliga, men servicenivån har försämrats

På grund av coronan har verksamhetsinkomsterna minskat på många avdelningar rentav avsevärt. Minskningen av inkomsterna har dock kompenseras av en samtidig minskning av kostnaderna. Under året har basfunktionerna sänkts till ett minimum i en del av kommunorganisationen med coronaepidemin som motivering. Det har gjorts mycket distansarbete och att nå tjänsteinnehavarna har varit nästan omöjligt. Detta har försvårat skötseln av kommuninvånarnas och intressentgruppernas ärenden, eftersom inte alla ärenden kan skötas digitalt eller via elektroniska kanaler. Förändringar i arbetet, såsom ändrade arbetsbeskrivningar och att vara tvungen att lära sig nya arbets sätt med kort varsel, har påverkat personalens ork och nivå på den service som erbjuds kommuninvånarna.

4.3. Kommunens reaktion på pandemin och de direkta inverkningarna på Social- och hälsovårdsavdelningen samt Bildningsavdelningen

Vissa avdelningar har reagerat bra på den exceptionella situationen. I takt med att antalet arbetstillfällen minskar har personal i stället för uppsägningar överförs till brådskande uppgifter som spårning etc. Att i kommunen inrätta en ledningsgrupp för undantagsförhållanden var en förnuftig åtgärd i syfte att trygga verksamheten och möjliggöra snabba insatser. I den nya situationen var kommunen tvungen att satsa mer på att tillhandahålla information och hitta rätt informationskanaler. Enligt revisionsnämndens uppfattning nådde inte kommunens information alla kommuninvånare.

Att organisera och förutse verksamheten vid Social- och hälsovårdsavdelningen och Bildningsavdelningen var utmanande på grund av coronapandemin. Även om fullmäktige reagerade på situationen genom att bevilja extra anslag och personalresurser flyttades till arbetsuppgifter som uppstått på grund av pandemin, var åtgärderna inte tillräckliga för att säkerställa tillräckliga tjänster för alla olika befolkningsgrupper. Av befolkningsgrupperna kunde full koncentration ägnas endast åt riskgrupperna och de som behöver särskilt stöd. Trots den speciella situationen kunde avdelningarna skapa nya former av tjänster för barnfamiljer och ungdomar. Tillhandahållandet av bastjänster riktade till alla lyckades dock inte till fullo på grund av överföringen av resurser.

4.4. Övergripande bedömning av konsekvenserna av coronapandemin 2020

Sett som helhet har alltså kommunens servicenivå sjunkit år 2020 på grund av coronapandemin.

Slutnotan har inte skrivits än, men en sådan kommer säkert att skrivas. Nästan alla icke-brådskande sjukdomar och vård har dolts bakom coronan, men deras tid kommer. Dessutom kommer de ökade sociala problemen och det ökade illamåendet bland kommuninvånarna att avsevärt öka behoven av tjänster och även öka kostnaderna i framtiden. Den ökade och allt långvarigare arbetslösheten och de ökade permitteringarna samt företagens svårigheter kan ytterligare öka de ovannämnda framtida utmaningarna.

Revisionsnämnden rekommenderar att man ställer sig in på att utöka resurserna och på att kostnaderna kommer att stiga under de kommande åren.

Bemötande:

De nödvändiga tilläggsresurserna och kostnadsökningarna behandlas i samband med de årliga budget- och planeringsprocesserna.

Pandemin har inverkat på tillgången till ICT-utrustning och Sibbo kommun har inte fått nya apparater sedan början av år 2020. Efterfrågan är mycket större än utbudet, och utrustningsleverantörerna har kunnat höja priserna med hänvisning till bristen på komponenter och de ökade priserna för komponenter. Det här kommer att höja utrustningskostnaderna under de kommande åren, till och med avsevärt. Vi har utrett om leverantören är skyldig att erbjuda produkter som ingår i ramavtalets anbuds-korg eller motsvarande, vilkas pris har varit fördelaktigare för oss och utgjort en del av anpassningen av ekonomin. Pandemin är tyvärr en Force majeure-orsak för leverantörerna och de har sålunda inga skyldigheter. Det här betyder att Sibbo kommun måste köpa de apparater som är tillgängliga och till det pris som leverantören uppger. Det här gäller såväl apparater för arbetsbruk och AV-apparater som apparater för ICT-infrastrukturen.

Revisionsnämnden anser att tjänsterna för barn och ungdomar fortsättningsvis ska satsas på, eftersom coronapandemin inte tycks vara helt över.

Bemötande:

Tjänster för barn, unga och familjer har ansett det nödvändigt att förbereda sig inför coronapandemins följdverkningar och bland annat anställt tilläggspersonal för viss tid inom socialarbetet för barnfamiljer samt ökat de köpta tjänsterna inom mentalvårds- och missbrukararbetet. Visstidspersonal motsvarande fyra årsverken har anställts till den förebyggande hälsovården då ordinarie anställda har överförts till smittspårningen och vaccinationsuppgifter. Nya stödtjänster har tagits i bruk, bl.a. avgiftsfri hemtjänst för familjer som har barn under 1 år. Familjerna kan dessutom boka "snabbtider" till en socialhandledare utan att en klientrelation uppstår.

Sommaren 2021 började man servera lunch i parkerna för att stödja barnen och barnfamiljerna. Genom hobbyverksamheten Hobari riktad till skolelever stöds framför allt sådana barn som inte tidigare har haft en hobby. Avsikten är att de båda nya tjänsterna ska vara fortgående.

4.5. Revisionsnämndens bedömning om ekonomins planeperiod

Att upprätthålla den ekonomiska balansen i kommunen under planeperioden kommer att förbli en utmaning och kommunen måste fästa uppmärksamhet vid följande omständigheter:

- förbereda sig ekonomiskt för efterverkningarna av coronan
- öka investeringarna måttligt jämfört med nivån 2020
- öka de externa försäljningsintäkterna genom försäljning av tomter och försäljning eller rivning av fastigheter som är onödiga för kommunens verksamhet
- anpassning av de externa utgifterna i driftsekonomin och ökning av de externa intäkterna.

5. Uppnående av de bindande målen för verksamheten år 2020

Enligt verksamhetsberättelsen var antalet bindande mål 35. Revisionsnämndens bedömning grundar sig på uppgifter om uppnåendet av målen som meddelats för varje avdelning. Antalet mål var 37.

Revisionsnämnden vill att kommunstyrelsen fäster uppmärksamhet vid att uppnåendet av målen i verksamhetsberättelsen i framtiden presenteras tydligare och att uppgifterna som nämns i verksamhetsberättelsen är korrekta och enhetliga.

Bemötande:

Uppnås i verksamhetsberättelsen för år 2021.

Enligt verksamhetsberättelsen uppnåddes 31 bindande mål, dvs. 89 %. Enligt revisionsnämnden uppnåddes 28 mål, dvs. 75,7 %. Motsvarande siffra föregående år var 57,1 % (42 mål varav 24 uppnåddes).

För år 2020 ställdes upp ett färre antal mål och målen har också en starkare bindning till fullmäktigeperiodens mål. Dessutom lämnar mätarna för de bindande målen år 2020 mindre rum för tolkning, så man kan fortsättningsvis skönja framsteg.

I personalorganisationen är det viktigt att aktivt arbeta mot de bindande målen trots att det sker personalbyten.

Bemötande:

Kommunens ledningsgrupp följer i fortsättningen bättre upp hur de bindande målen uppnås och att man arbetar mot dem trots att det sker personalbyten.

Då fullmäktigeperioden byts rekommenderar revisionsnämnden att målen för föregående period beaktas vid utarbetandet av de nya målen för budgeten 2022.

Bemötande:

Kommunens ledningsgrupp har beaktat målen för föregående period då budgeten för år 2022 utarbetades.

Revisionsnämnden rekommenderar att den nya revisionsnämnden gör en analys över uppnåendet av målen under hela fullmäktigeperioden i samband med utvärderingsberättelsen för år 2021.

5.1. Kommunstyrelsen

Tio bindande mål gentemot fullmäktige hade ställts upp för avdelningarna som är underställda kommunstyrelsen: tre för Ekonomi- och förvaltningscentralen och sju för Utvecklings- och planläggningscentralen. En bedömning av de bindande målen återfinns i de avdelningsspecifika avsnitten.

5.1.1. Revisionsnämndens iakttagelser om kommunens förvaltningspraxis

Redan i föregående års utvärderingsberättelse lyfte revisionsnämnden fram Ekonomi- och förvaltningscentralens centrala roll i ledningen av kommunen. Utöver dessa enheter har revisionsnämnden under 2020 särskilt övervakat kommunstyrelsens verksamhet.

Enligt revisionsnämndens iakttagelser är kommunens nuvarande förvaltningspraxis inte helt i linje med principerna för god förvaltningssed och öppen förvaltning. Det har vid flera tillfällen konstaterats att åtgärder främjas utan relevanta och registrerade beslut:

- Beslut som fattats av koncernbolagens styrelser har inte registrerats korrekt.
- Kommunstyrelsens beslut innehåller inte alla väsentliga omständigheter eller så har beslut inte alls registrerats.
- Det totala värdet av upphandlingar har inte alltid angivits i upphandlingsbesluten
- Att ersätta offentligt beslutsfattande med seminarier har blivit vanligare

Kommunens avtalshantering ligger inte på den nivå som kommunstyrelsen kräver. Det finns brister i dokumentationen, hanteringen och uppföljningen av avtalen:

- Ansvaret för övervakningen av markanvändningsavtal är otydligt i kommunen
- Upphandlingsavtalen lagras inte korrekt och övervakas inte tillräckligt

Det förekommer onödiga fördröjningar i handläggningen och beredningen av ärenden:

- Handlingar som anländer till kommunen behandlas inte utan dröjsmål eller vidarebefordras inte till rätt instanser
- Ärendena stannar kvar mellan förtroendeorganen och behandlingen av dem framskrider inte till beslutsfattande.

Revisionsnämnden vill fästa fullmäktiges uppmärksamhet vid två olika fall som beskriver hur de ovan nämnda aspekterna framträder i förvaltningspraxisen och beslutsprocessen.

5.1.2. Projektet Nya Sockengården

Revisionsnämnden har lämnat för kännedom till fullmäktige en separat utredning om upphandlingen för projektet Nya Sockengården och problem i beslutsfattandet kring upphandlingen. Utredningen bygger på revisorns iakttagelser. Kommunstyrelsen har beslutat att hyra fastigheterna, men kommunstyrelsen har inte fattat något egentligt upphandlingsbeslut om ombyggnadsarbetet (totalt 2,2 miljoner euro). Fullmäktige lämnade ärendet till kommunstyrelsen för utredning. Ärendet har fortfarande inte behandlats i fullmäktige, trots att det har gått 3,5 månader sedan ärendet lämnades in.

Revisionsnämnden undrar varför man på grundval av det ursprungliga utlåtandet av Kommunförbundet 2019 tog risken att inte följa upphandlingslagen ifall det konstateras att förfarandet strider mot upphandlingslagen.

Revisionsnämnden kritiserar kommunstyrelsens förfarande, där det utlåtande som kommundirektören tidigare begärt av Hankintajuristit Oy användes med kompletteringar i utredningen. Revisionsnämndens anser att kommunstyrelsen borde ha begärt om ett utlåtande av en ny instans för att säkerställa objektivitet.

Revisionsnämnden påpekar att det strider mot offentlighetslagen att använda ett sekretessbelagt dokument som källmaterial och att använda citat utan föregående godkännande av dokumentets författare.

Bemötande:

Kommunstyrelsen har gett fullmäktige ett separat bemötande i ärendet och det behandlades vid fullmäktiges sammanträde 14.6.2021 § 67.

Sibbo kommun hade tidigare hyrt lokalerna i fråga av Lival Ab och de renoverades för att motsvara dagens krav på kanslilokaler. Enligt Kommunförbundets utlåtande kunde kommunen antingen konkurrensutsätta eller låta bli att konkurrensutsätta renoveringsarbetet. Fastighetsägaren föredrog det valda tillvägagångssättet.

Hankintajuristit Oy är ett respekterat företag som är specialiserat på upphandlingsjuridik. Kommunen hade ett gällande ramavtal med företaget. För att garantera objektiviteten bad kommunstyrelsen ännu Kommunförbundet om ett preciserande utlåtande.

Kommunstyrelsen beklagar att man av misstag använt sekretessbelagt källmaterial utan föregående godkännande.

5.1.3. Markanvändningsavtalet för Nevas Gård

Revisionsnämnden informerades om att byggnads- och miljöutskottet ordnade ett seminarium 22.6.2020 om genomförandet av planen som rör markanvändningsavtalet mellan kommunen och Nevas Gård. Den 9 april 2020 hade markägaren lämnat in ett bemötande till kommunen gällande byggnads- och miljöutskottets krav om vite. I bemötandet lyftes fram markägarens missnöje med tillståndsbesluten och verksamheten hos de tjänsteinnehavare som utövar myndighetsverksamhet. Enligt revisionsnämndens uppfattning har markägaren inte besvärat sig mot något av de fattade tillståndsbesluten via de officiella kanalerna för ändringsansökning och besvär. Enligt revisionsnämndens uppfattning är de fattade myndighetsbesluten lagakraftvunna.

Enligt den uppfattning som revisionsnämnden fått är det inte kommunens utvecklingsdirektörs uppgift att ansvara för övervakningen av äldre markanvändningsavtal. Revisionsnämnden rekommenderar att övervakningen av markanvändningsavtal harmoniseras och att ansvaret för övervakningen förtydligas. Information som rör giltiga markanvändningsavtal bör också förmedlas internt till Avdelningen för teknik och miljö, så att tillståndshandläggarna känner till parterna i kommunens giltiga markanvändningsavtal.

Bemötande:

Förhandlingar om markanvändningsavtal förs i samband med planläggningen av Utvecklings- och planläggningscentralen. Även Avdelningen för teknik och miljö och vid behov Sibbo Vatten deltar i utarbetandet av avtalen. På motsvarande sätt behandlas markanvändningsavtalen i markanvändningssektionen på föredragning av utvecklingsdirektören och därefter i kommunstyrelsen. Det finns inga tydliga skrivelser om avtalsövervakningen i förvaltningsstadgan/verksamhetsstadgorna fastän övervakningen av markanvändningsavtalen anses höra till Utvecklings- och planläggningscentralen och utvecklingsdirektören. Kommunens övriga avdelningar och enheter är däremot ansvariga för genomförandet av planerna. I den följande uppdateringen av förvaltningsstadgan och verksamhetsstadgorna är det skäl att beakta revisionsnämndens observationer om att övervakningen av markanvändningsavtalen ska harmoniseras och ansvaret för övervakningen förtydligas.

Till seminariet hade utskottets ordinarie ledamöter och ersättare bjudits in. Dessutom var åtminstone kommunstyrelsens ordförande och fullmäktiges ordförande samt kommundirektören närvarande. Utskottets föredragande tjänsteinnehavare hade inte bjudits in, utan föredragningen sköttes av tekniska direktören.

Revisionsnämnden undrar över att utskottets föredragande tjänsteinnehavare inte bjöds in till seminariet.

Bemötande:

Seminariet har sammankallats av byggnads- och miljöutskottets ordförande, som samtidigt beslutade vilka aktörer skulle kallas till seminariet.

Det material som presenterades vid seminariet hade beretts utifrån ovannämnda bemötande, svaren från de föredragande tjänsteinnehavarna och externa utredningar som skaffats. I materialet ingick en beräkning av ersättningsanspråk från markägaren till kommunen.

Enligt revisionsnämndens uppfattning var syftet med seminariet att presentera de åtgärder med vilka kommunen undviker eventuell ersättning. Föredraganden föreslog att utskottet upphäver beslutet och antar ett nytt ändrat beslut.

Revisionsnämnden påpekar att denna typ av verksamhet och förfarande inte enligt revisionsnämndens uppfattning är förenliga med god förvaltningssed och öppet beslutsfattande.

Bemötande:

Målet och avsikten var, såsom revisionsnämnden konstaterar, att uppnå en lösning i denna ärendehelhet som är den bästa ut Sibbo kommuns synvinkel. Eftersom det förelåg ett tydligt hot om rättegång var största delen av seminariets material sekretessbelagt i enlighet med offentlighetslagen. Byggnads- och miljöutskottets ordförande hade på motsvarande sätt valt de aktörer som deltog i behandlingen av ärendet. Ärendet har behandlats i enlighet med god förvaltningssed.

Enligt revisionsnämndens uppfattning hade ämnet behandlats av kommunstyrelsen som ett ärende utanför listan när kommunen hade fått kännedom om skadeståndsanspråket daterat 8.9.2020 och en arbetsgrupp uppenbarligen med anledning av detta hade inrättats för att förhandla med markägaren. Det finns dock inget formellt beslut om att inrätta en arbetsgrupp. Ersättningsanspråket finns i kommunens registratur, men det har inte meddelats alla ledamöter i kommunstyrelsen och innehållet har inte behandlats i kommunstyrelsen.

Revisionsnämnden anser att den betydande ekonomiska risk som skadeståndsanspråket eventuellt innebär inte har lyfts fram i riskhanteringsavsnittet i verksamhetsberättelsen.

Bemötande:

Ärendet är tudelat: å ena sidan skulle det ha varit bra att skadeståndsanspråket skulle ha framförts i verksamhetsberättelsen, å andra sidan skulle framförandet ha kunnat tolkas som en signal till motsidan att kommunen kommer att godkänna skadeståndsbeloppet som anges i verksamhetsberättelsen. Även följande faktorer talar för att skadeståndsanspråket inte framfördes i verksamhetsberättelsen i det här skedet: Ärendet var under beredning, tillståndsprocesserna var halvfärdiga, skadeståndsanspråket hade inte preciserats tillräckligt, det var svårt att bedöma riskerna och inget åtal hade väckts mot kommunen i ärendet.

Enligt revisionsnämndens uppfattning väcker det ifrågavarande tillvägagångssättet i samband med skötseln av detta ärende frågan om huruvida det har gjorts ett systematiskt försök att hålla ärendet utanför det offentliga beslutsfattandet och påverka de förtroendevaldas eller tjänsteinnehavarnas beslutsfattande.

Bemötande:

Man har inte försökt hålla ärendet utanför det offentliga beslutsfattandet. Enligt offentlighetslagen kan sekretessbelagda ärenden dock inte behandlas offentligt. Ärendet har behandlats med markägaren, och byggnadstillsynen har beviljat markägaren tillstånd för miljöåtgärder våren 2021 varefter markägaren har kunnat fortsätta att anlägga marken. Detta har balanserat situationen mellan Sibbo kommun och markägaren.

5.2. Ekonomi- och förvaltningscentralen

För Ekonomi- och förvaltningscentralen hade tre bindande mål gentemot fullmäktige ställts upp, varav två kan anses ha uppnåtts (mål 2 och 16) och ett mål (mål 4) inte kan bedömas på grund av mätaren som fastställts.

Enligt den interna revisionens och revisionsnämndens iakttagelser saknas effektivitet och motivation i verksamheten hos Ekonomitjänsters personal. Detta återspeglas vidare i utarbetandet och uppföljningen av budgeten och i processen för utarbetandet av bokslutet och verksamhetsberättelsen.

Revisionsnämnden anser att det här ledarskapsproblemet inom ekonomitjänsterna måste lösas så snart som möjligt.

Bemötande:

Vid måldiskussionerna (ekonomidirektören/de anställda) har det inte kommit fram någon brist på motivation. Den tidigare revisionsnämndens iakttagelse grundar sig i detta avseende på den interna revisionen som utfördes som ett konsultarbete. Ekonomidirektören stödjer inte alla slutsatser i denna.

Bokslutet 2020 försenades på grund av två saker: 1) Sarastia Oy levererade inte alla kalkyler för koncernbokslutet i tid och 2) en central tjänsteinnehavare var sjukskriven en lång tid i början av år 2021.

Det förekommer inga väsentliga problem i utarbetandet och uppföljningen av budgeten.

Kommunens enhet Ekonomitjänster har fortsättningsvis mindre personresurser än flera andra kommuner av samma storlek men trots detta klarar vi av de centrala uppgifterna fastän vi har fått nya stora uppgiftshelheter (rapportering enligt Kommuninformationsprogrammet till Statskontoret och social- och hälsovårdsreformen).

I verksamhetsberättelsen för 2020 saknas uppgifter om miljöfrågor enligt de allmänna anvisningar för uppgörande av en verksamhetsberättelse som utarbetats av bokföringsnämndens kommunsektion och information enligt 3 a kap. i bokföringslagen om hur kommunen bekämpar korruption och mutor samt om mänskliga rättigheter.

Bemötande:

Detta korrigeras i verksamhetsberättelsen för år 2021.

Bokslutet för 2020 behandlades vid kommunstyrelsens möte 12.4.2021. Enligt 113 § i kommunallagen ska bokslutet upprättas före utgången av mars månad året efter räkenskapsperioden.

Revisionsnämnden påpekar redan för andra gången för kommunstyrelsen att den tidsgräns för bokslutet som anges i kommunallagen måste följas.

Enligt revisionsnämndens uppfattning har kommunstyrelsen inte fattat något beslut år 2020 om att man nöjer sig med statsandelarna. Enligt revisionsnämndens uppfattning har ekonomiavdelningen saknat resurser för att bereda detta beslut.

Revisionsnämnden uppmanar kommunstyrelsen att säkerställa nödvändiga resurser och se till att statsandelarnas belopp ses över årligen och att ett registrerat beslut över det görs i kommunstyrelsens protokoll.

Bemötande:

Vi strävar efter att sköta uppgiften med de nuvarande resurserna.

5.3. Utvecklings- och planläggningscentralen

Av de sju (7) bindande målen som ställts upp för Utvecklings- och planeringscentralen gentemot fullmäktige har fyra (4) antecknats som uppnådda och tre (3) som delvis uppnådda. Enligt revisionsnämndens bedömning kan två (2) av målen bedömas vara uppnådda och fem (5) mål har inte uppnåtts.

Enligt det första bindande målet gentemot fullmäktige har Sibbo kommun en planreserv för cirka två (2) år för olika bostadsformer under denna fullmäktigeperiod, och mätaren för 2020 var att detaljplanerna för Söderkulla gård och Nickby gård har godkänts av fullmäktige. Målet har markerats med gult, för att ange att det uppnåtts delvis, men enligt revisionsnämndens bedömning har målet inte uppnåtts.

Revisionsnämnden uppmärksammar att Utvecklings- och planläggningscentralen har uppnått betydligt fler av sina budgetenliga planläggningsmål för fullmäktigeperioden under år 2020 än under året innan. Planläggningen har sett till att en mångsidig planreserv för två (2) år realiserats för olika bostadsformer bland annat genom att sörja för att egnahemshusplaner (t.ex. Norrängen och Tasträsk IV) vunnit laga kraft. Sibbo kommuns planläggningsekonomi är bättre balanserad och planreserven motsvarar bättre de krav som tillväxten ställer.

Det andra målet för Utvecklings- och planläggningscentralen, enligt vilket järnvägsplanen Nickby–Kervo inleds, har markerats som ett delvis uppnått mål. Konkurrensdokument har upprättats, men utarbetandet av planen kommer inte att påbörjas förrän våren 2021 efter konkurrensutsättningen. Planen kommer därför sannolikt att genomföras först under den kommande fullmäktigeperioden 2021–2025. Enligt revisionsnämndens bedömning har det fastställda målet inte uppnåtts under 2020.

Det tredje bindande målet, enligt vilket tomterna i Hassellunden inte säljs för ARA-produktion, kan konstateras vara uppnått. ARA- och ASO-hyresproduktion genomförs områdesvis (Nickby, Söderkulla och Tallmo) och med en andel som uppgår till högst 20 % av den totala bostadsproduktionen.

Det fjärde bindande målet, enligt vilket företagstomten i Box marknadsförs för internationella aktörer genom att kommunens webbplats för försäljning till företag förnyas och översätts till engelska, har markerats som uppnått. Enligt revisionsnämndens bedömning har målet inte uppnåtts eftersom webbplatsen för försäljning till företag inte har genomförts på engelska. Tomtaffären på 2,34 miljoner euro med Posti Kiinteistö, som fullmäktige godkände under år 2020, var en framgång under fullmäktigeperioden.

Det femte bindande målet, enligt vilket samarbetet mellan kommunen och företagen fördjupas genom att företagskoordinatören träffar minst 50 företag, har markerats som uppnått. Detta mål kan anses ha uppnåtts, även om de elektroniska kontakterna/mötena ägde rum i samband med behandlingen eller beslutsfattandet kring Arbets- och näringsministeriets stöd.

Det sjätte bindande målet, enligt vilket utbudet av företagstomter förbättras så att det motsvarar den mångsidiga efterfrågan genom att inleda detaljplaneringen av Söderkulla arbetsplatsområde (K10) 2020, hade markerats som delvis uppnått. Målet kan inte bedömas som uppnått, eftersom planeringen av det aktuella området inte hade inletts.

Det sjunde bindande målet, enligt vilket turistprodukter med Sibbomotiv skapas och de rätta distributionskanalerna väljs, hade i verksamhetsberättelsen bedömts som uppnått i och med att tre (3) turistprodukter hade skapats i stället för två (2). Målet uppnåddes.

5.3.1. Uppnåendet av verksamhetsmål och nyckeltal

Under 2020 färdigställdes inte några delgeneralplaner för byarna eller strategiska generalplaner, eftersom generalplanläggaren sade upp sig från kommunens tjänst.

År 2020 överskreds försäljningen av och arrenderingsbesluten för tomter. Målet var 20 st. och utfallet var 30 st.

Målet för markförvärvet var 35 hektar och under 2020 hade endast 5,89 hektar förvärvats.

Målet för markförsäljningen var 10 hektar, men endast 2,715 hektar mark såldes.

Revisionsnämnden vill att avdelningen fortsättningsvis fäster uppmärksamhet vid att verksamhetsmålen och nyckeltalen som fastställts i budgeten uppnås under verksamhetsåret och att det som följs upp via nyckeltalen är mätare som återspeglar hur framgångsrik verksamheten är (t.ex. arealmålen för markförvärv och markförsäljning återspeglar enligt vår mening inte hur framgångsrikt kommunen förvärvar eller säljer mark).

Bemötande:

Utvecklings- och planlägningscentralen tackar för uppmärksamheten och instämmer i revisionsnämndens notering om att Utvecklings- och planlägningscentralen har uppnått sina budgetenliga planlägningsmål för fullmäktigeperioden betydligt bättre år 2020, också med beaktande av de exceptionella förhållandena på grund av coronan åren 2020-2021 samt de delvis bristfälliga resurserna.

Utvecklings- och planlägningscentralen fäste redan vid fastställandet av målen och mätarna för år 2021 uppmärksamhet vid att målen ska vara konkreta och mätbara. De egentliga målen för fullmäktigeperioden kan inte justeras mitt under fullmäktigeperioden. År 2021 justerades också målen och resultatmätarna för år 2022 med beaktande av huvudmålen under den gamla fullmäktigeperioden. Målen för markanskaffningen och markförsäljningen har till exempel vidareutvecklats i beredningen år 2021 så att man mäter markförsäljningsinkomsternas tillväxt, effektiverar sådan markanskaffning som är kritisk med tanke på utvecklingen i de olika områdena samt programmerar markanskaffningen (med andra ord inte enbart genom att mäta arealen).

Dessutom konstaterar Utvecklings- och planlägningscentralen också år 2021 likt bemötandet till revisionsberättelsen år 2019 att enligt det första bindande målet gentemot fullmäktige har Sibbo kommun en planreserv för cirka två (2) år för olika bostadsformer under denna fullmäktigeperiod. I stället för enskilda namngivna planer uppnåddes huvudmålet. Det andra målet, en områdesreserveringsplan utarbetas för Nickby-Kervo, uppnåddes enligt Utvecklings- och

planläggningscentralen i och med att konkurrensdokument upprättades år 2020: den egentliga planen började ritas år 2021 och planen färdigställs våren 2022. Vad gäller det sjätte bindande målet framhäver Utvecklings- och planläggningscentralen att huvudmålet trots allt har uppnåtts. Kommunen kan fortfarande erbjuda företagstomter som motsvarar den mångsidiga efterfrågan men man har också fäst speciell uppmärksamhet vid planläggningen av områden för företagstomter vid utarbetandet av planläggningsprogrammet 2021-2022.

5.4. Social- och hälsovårdsavdelningen

För Social- och hälsovårdsavdelningen hade sju bindande verksamhetsmål gentemot fullmäktige ställts upp, varav sex uppnåddes och ett uppnåddes delvis.

Uppnåendet av de bindande målen hade följts upp regelbundet under året i samband med delårsöversikterna.

Målet som delvis uppnåtts hade kunnat delas upp i två olika mål, varav det ena skulle ha uppnåtts (erbjuda dagligen ett vegetariskt måltidsalternativ) och det andra delvis (ett system för återuppringning vid alla enheter).

5.4.1. Stödjande av barns och ungas uppväxt och utveckling samt främjande av barnfamiljernas hälsa och välfärd

Antalet barnskydds- och orosanmälningar var lägre än året innan. Siffrorna är inte jämförbara med tidigare år på grund av en lagändring och att en del av föräldrarna vägrade ta emot de tjänster som erbjöds.

Revisionsnämnden uttrycker sin tacksamhet för de nya tjänster som utvecklats under det utmanande året (utemotionstjänster, KaikkiAllaSipooSibbo och Nuovo) och hoppas att verksamheten även i fortsättningen utvecklas i gott samarbete mellan de olika avdelningarna.

Revisionsnämnden rekommenderar att anslagen och resurserna för närståendevård av barn under 18 år ses över på grund av det ökande behovet av tjänster.

Bemötande:

Tilläggsanslagen och tilläggsresurserna behandlas som en del av budgetprocessen.

5.4.2. Stärkande av verksamhetsförutsättningarna för befolkningen i arbetsför ålder samt främjande av dess välfärd och hälsa

Tjänsterna som riktar sig till befolkningen i arbetsför ålder drabbas av effekterna av coronapandemin. Särskilt föräldrarnas ork i coronapandemins grepp innebär stora utmaningar för välbefinnandet och hälsan.

Revisionsnämnden rekommenderar att anslagen och resurserna ses över på grund av det ökade behovet av tjänster.

Bemötande:

Tilläggsanslagen och tilläggsresurserna behandlas som en del av budgetprocessen.

5.4.3. Främjande av välfärd och livskvalitet för äldre och personer med funktionsnedsättning

Bland dessa målgrupper var utmaningarna 2020 framför allt de ökade servicebehoven hos hemvårdsklienterna, de långa avstånden för hemvården och bristen på tillgängliga bilar samt bristen på språkkunnig personal.

År 2020 svarade man på det ökade behovet av ombyggnadsarbete i hemmen med en ny befattning, en tillgänglighetsexpert. Behovet av expertens tjänster var större än vad som kunde tillhandahållas.

Revisionsnämnden rekommenderar att resurserna för tjänsterna ses över så att de motsvarar behovet av tjänster.

Bemötande:

Tilläggsanslagen och tilläggsresurserna behandlas som en del av budgetprocessen.

5.4.4. Tandvård

Personalen inom tandvården har inte utökats på tio år, även om behovet av tjänster vida överstiger tillhandahållandet av tjänster.

Revisionsnämnden kräver att tandvårdsresurserna ökas med minst ett arbetspar.

Bemötande:

Tilläggsanslagen och tilläggsresurserna behandlas som en del av budgetprocessen.

5.4.5. Kostservice

Coronapandemins effekter ställde utmaningar för kostservicen 2020 med avseende på rutinerna för matdistribution, som dock hanterades väl.

Enligt revisionsnämndens uppfattning bör ändringarna av de interna hyrorna beaktas i budgeteringsskedet och inte ändras mitt under budgetåret.

Bemötande:

Så gör man i regel också men det uppstår dock situationer när man av motiverade skäl blir tvungen att göra ändringar i den godkända budgeten mitt under budgetåret.

5.5. Bildningsutskottet

För bildningsutskottets verksamhetsområde hade man år 2020 ställt upp två gentemot fullmäktige bindande gemensamma mål samt åtta enhetsspecifika bindande mål, som alla uppnåddes. Utskottet hade regelbundet följt upp de ekonomiska nyckeltalen för verksamhetsområdet.

Revisionsnämnden vill tacka bildningsutskottets verksamhetsområde för uppnåendet av de bindande målen för 2020 och för att det regelbundet följer upp nyckeltalen för verksamhetsområdet.

I fjol minskade antalet barn under skolåldern i Sibbo kommun med omkring fyrtio barn, och den låga beläggningsgraden för de fastigheter som används av Bildningsavdelningen innebär att avdelningens interna fastighetskostnader är klart högre än det verkliga behovet förutsätter. Därför bör uppföljningen av hur antalet barn och elever inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen realiserar vidareutvecklas så att eventuella förändringar i antalet elever kan identifieras och korrigerande åtgärder vidtas så tidigt som möjligt.

Klientavgiftsintäkterna inom småbarnspedagogiken underskred budgeten med ca 120 000 euro, eftersom klientavgifter gottgjordes för barn som stannade hemma på grund av covid-19-epidemin och undantagsförhållandena.

Utbildningstjänsters verksamhetsintäkter underskred budgeten med cirka 150 000 euro år 2020. Den viktigaste förklaringen till detta är avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolbarn, som var 192 000 euro lägre än beräknat. Totalt sett var avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten år 2020 cirka 2/3 av 2019 års nivå, vilket förklaras av distansundervisningsperioden på grund av covid-19-epidemin.

Bland Kultur- och fritidstjänsters enheter minskade antalet studerande vid Sibbo institut på grund av covid-19-epidemin med 13 % och intäkterna från kursavgifterna minskade med 21 % (52 975 euro).

Bibliotekslokalerna stängdes två gånger under coronaepidemin. Trots detta har bibliotekstjänsterna uppnått sina bindande verksamhetsmål genom att öka personalresursen för bibliotekets hemtjänst från andra biblioteksavgifter.

I enlighet med regionförvaltningsverkets bestämmelser stängdes också kommunens idrottsanläggningar på våren. Idrottstjänsters intäkter uppgick endast till 87 % av det budgeterade beloppet. Utöver coronan minskade även den mycket milda vintern kostnaderna (kostnadernas utfall 94 %), verksamhetsbidragets utfall 95 %.

Trots covid 19-pandemin nådde ungdomsarbetet unga människor i behov av stöd och kunde, trots begränsningarna, organisera olika aktiviteter för de unga. Antalet aktiva klienter inom det uppsökande ungdomsarbetet ökade med över 30 % under året. Ungdomsfullmäktige sammanträdde 11 gånger under året. Under 2020 fick ungdomsfullmäktige många begäranden om utlåtande om bland annat nolltoleransprojektet för mobbning och initiativet om gratis utbildning på andra stadiet. Ungdomsfullmäktiges klart ökade engagemang i frågor som direkt berör Sibboungdomarna är lovvärt och kommer säkerligen också att bidra till att ungdomar är mer ivriga att ställa upp som kandidater i ungdomsfullmäktige och senare i kommunfullmäktige i och med att de upplever att de kan påverka frågor.

Revisionsnämnden rekommenderar att den tjänsteinnehavare som begär ett utlåtande också tydligare presenterar och öppnar för ungdomsfullmäktige vad begäran om utlåtande och den underliggande frågan handlar om. Behandlingen av ungdomsfullmäktiges utlåtanden och framskridandet av behandlingen i de aktuella sektionerna bör också förtydligas och framskridandet av behandlingen bör rapporteras till ungdomsfullmäktige.

Bemötande:

Bildningsavdelningen utarbetar en anvisning om utarbetandet av begäranden om utlåtanden som ska ges till ungdomsfullmäktige, om behandlingen av dem i både ungdomsfullmäktige och organen samt om informationen om behandlingen till ungdomsfullmäktige.

5.5.1. Bildningens servicenätutredning

I enlighet med Sibbo kommuns trendplan som utarbetades i november 2020 vill kommunen genom olika faktorer som påverkar befolkningsutvecklingen öka antalet 7–15-åringar från nuvarande 2 653 till 2 789 barn. På grund av denna plan gjordes en utredning om tjänsterna för småbarnspedagogik i Sibbo kommun hösten 2020. I samband med utredningen framkom behovet av att utvidga utredningen om fostrings- och utbildningstjänsterna till att även omfatta tjänsterna inom den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och det fria bildningsarbetet. För dessa tjänsters del riktade sig utredningsbehovet särskilt till utredningen av utvecklingen av behovet av tjänster, tillgängliga lokaler och nya lokallösningar. I slutet av oktober 2020 gav Sibbo kommun uppgiften att utarbeta denna rapport till FCG Konsultointi Oy.

I granskningen av undervisningslokalerna visar denna utredning att det för närvarande i Sibbo kommun beräknas finnas cirka 1 970 lediga elev-/studerandeplatser baserat på antalet kvadratmeter i fastigheterna.

Utifrån kapacitetsgranskningen finns det inget behov av nya småbarnspedagogik- eller undervisningslokaler i Sibbo kommun. Inte ens om kommunen fick ett betydande inflyttningsöverskott av barnfamiljer. Kommunen kan redan nu ta emot hundratals, till och med tusentals elever inom den grundläggande utbildningen till sina skolor och läroanstalter.

Revisionsnämnden rekommenderar att lokalerna används på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt. De interna hyrorna för överdrivet stora lokaler får inte snedvrída anslagen som används för fostrings- och undervisningsarbetet.

Bemötande:

Sibbo kommuns kvantitativa befolkningstillväxt har varit i linje med förväntningarna. Däremot har antalet elever speciellt inom den grundläggande utbildningen inte ökat enligt prognoserna. Av denna anledning är beläggningsgraden av grundläggande utbildningens undervisningslokaler onödigt låg enligt revisionsnämndens revisionsberättelse. För att användningen av lokalerna ska kunna effektivieras måste Bildningsavdelningen avstå från de lokaler vars verksamhet kan koncentreras till avdelningens andra fastigheter på ett sätt som är ändamålsenligt såväl vad gäller verksamheten som kommuninvånarna.

5.6. Tekniska utskottet, byggnads- och miljöutskottet

För tekniska utskottets, byggnads- och miljöutskottets verksamhetsområde hade man ställt upp sex bindande verksamhetsmål gentemot fullmäktige. Alla mål uppnåddes. Tekniska utskottet hade regelbundet följt upp uppnåendet av de bindande målen under året i samband med delårsöversikterna. Avdelningen har varit mycket framgångsrik med att genomföra budgeten och hålla sig inom anslagen. En bidragande orsak till detta är förmodligen månatlig uppföljning och analys av avvikelser. För det här vill revisionsnämnden än en gång framföra ett tack till verksamhetsområdet.

Revisionsnämnden vill lyfta fram denna goda praxis och understryker vikten av uppföljning och analys av ekonomin.

Tekniska utskottet hölls år 2020 inom det budgeterade investeringsanslaget 22,89 miljoner euro. Inom det totala investeringsanslaget skedde ett litet överskridande i punkt "Allmänna investeringar". Överskridandet var några tusen euro, så det kan anses vara mycket litet.

Det ursprungliga budgeterade investeringsanslaget hade minskats med nästan 4 miljoner euro till följd av anpassningsprogrammet. Åtgärden var förmodligen nödvändig med tanke på kommunens ekonomi, men om den blir långvarig uppstår ett så kallat eftersatt underhåll, vilket ökar kostnaderna i framtiden.

På resultatenhetsnivå kan ändå en del kritik riktas mot enheterna Byggnadstillsyn, Miljöövervakning, Gator- och grönområden samt Lokalitetsförvaltning.

Byggnadstillsynen har i huvudsak uppnått de fastställda verksamhetsmålen. Det exceptionella året har förvisso inneburit stora utmaningar för personalen, men ett stort tack för att så goda resultat ändå har uppnåtts. Målet i fråga om antalet bostäder i förhållande till de beviljade tillstånden underskreds (mål 350 bost./verkligt antal 275 bost.). Detta beror troligen på att antalet ansökningar om rad- och flervåningshus har minskat, vilket förklarar varför målet inte uppnåddes. Det mål som ställts upp för handläggningstiden från den dag en ansökan lämnas in till beviljandet av tillståndet underskreds en aning (mål 5 mån./verklig längd 5,4 mån.).

Revisionsnämnden uppmanar att följa upp antalet inlämnade ansökningar i de avdelningsspecifika nyckeltalen och ta med dem i verksamhetsberättelsen.

Bemötande:

Byggnads- och miljöutskottet har i år tagit i bruk en praxis enligt vilken utskottet får kännedom om de centrala nyckeltalen och sålunda följt revisionsnämndens uppmaning.

Miljöövervakningen har inte uppnått målen i punkterna Tillstånd och beslut samt Utlåtanden, men målen i punkt Skadeanmälningar har överskridits klart. Såsom konstateras i berättelsen är det mycket utmanande för offentliga myndigheter att i sin verksamhet i förväg bedöma de prestationer som följs upp som indikatorer, eftersom mängderna beror på kundens behov.

Mot bakgrund av siffrorna har enheten Gator och grönområden uppnått alla sina operativa mål. Verksamhetsintäkterna låg under vad som planerats i budgeten. Å andra sidan hade man lyckats tygla verksamhetsutgifterna, vilket innebar att verksamhetsbidraget låg klart under det som förutsatts i den ändrade budgeten. Såsom enheten själv konstaterar uppnåddes resultatet dels tack vare inbesparade lönekostnader, dels tack vare inbesparingar gällande köp av externa tjänster. Den exceptionella vintern bidrog troligen till att resultatet uppnåddes.

Lokalitetsförvaltningen höll sig väl till budgeten vad beträffar ekonomin. När det gäller lokaler som nyttjas hade målet i budgeten uppnåtts, till och med underskridits en aning (92 000 m²vy/90 000 m²vy). Den stora andelen passiva lokaler, 10 500 m²vy, väcker fortsättningsvis förvåning. Lokaler som inte nyttjas och som man inte har för avsikt att ta i bruk bör avstås från. En förklaring till de passiva lokalerna och vilka planer man har för dem bör presenteras i verksamhetsberättelsen.

Att Nya depån och Blå hallen är halvfärdiga fortsätter att förvåna. Kommunen har hyrt byggnaderna sedan början av 2019, men lokalerna har ännu inte tagits i bruk i sin helhet.

Revisionsnämnden föreslår att alla fastigheter som ägs eller nyttjas av kommunen utreds för att avgöra om de används på ett ändamålsenligt sätt och om de är nödvändiga för kommunens verksamhet. Utifrån totalekonomiska grunder bör man sträva efter att avstå från lokaler som är onödiga. När det gäller skötseln av en aktiv fastighet bör rivningskostnaderna inkluderas i budgeten.

Bemötande:

Största delen av Lokalitetsförvaltningens tomma lokaler är sådana som ska rivas och en del står tomma på grund av sanering. Planerna för de byggnader som ska rivas har inkluderats i anpassningsprogrammet och behandlas i samband med budgetramen för år 2022–2024. Rivningen som föreslås för fastigheten inkluderas i den kommande budgeten. Åtgärder vidtogs redan år 2021 i och med att rivningen av B-delen i Talman koulu inleddes.

Hela fastighetsbeståndet behandlades vid tekniska utskottets möte i juni 2021 beträffande fastigheter som är i användning, hyrs ut eller kräver åtgärder. Vid mötet definierade och godkände tekniska utskottet i sitt beslut åtgärder såsom rivning, försäljning eller noggrannare utredning av varje fastighet som används endast delvis. Enheten Lokalitetsförvaltning har därmed redan genomfört de åtgärder som revisionsnämnden föreslog.

6. Sibbo Vatten

Under verksamhetsåret höll sig enheten väl inom den givna budgetramen. Verksamhetsintäkterna översteg budgeten med cirka 18 000 euro och verksamhetskostnaderna underskred budgeten med cirka 200 000 euro. Vattenaffärsverkets överskott uppgick till cirka 727 000 euro, vilket uppfyller det fastställda målet.

Att man under verksamhetsåret inte lyckades genomföra ett enda av vattentjänstprojekten i glesbygdsområdena var däremot dåligt. Detta berodde på att flyttningen av ledningar vid leden för gång- och cykeltrafik i Box-Hangelby förbrukade investeringsmedlen.

Inga höjningar har föreslagits för Sibbo Vattens taxor för 2021, endast några förtydliganden och preciseringar jämfört med listan över serviceavgifter. Prislistan har saknat möjlighet att bekämpa problemet med att kunder eller deras entreprenörer ansluter fastigheten till Sibbo Vattens nät utan tillstånd och utan att meddela om saken. På årsbasis är det inte fråga om en särskilt stor ekonomisk förlust i anslutningsavgifter, utan snarare ett problem med att göra en felaktig eller dålig anslutning. Detta kan medföra en hygienrisk för vattnet i nätet.

Det är bra att vattenaffärsverket har insett detta problem och ingripit i saken.

Revisionsnämnden påpekar att nyckeltalen för affärsverkets bokslut i verksamhetsberättelsen i fortsättningen ska rapporteras i enlighet med bokföringsnämndens anvisningar.

Bemötande:

Affärsverket utarbetar ett eget bokslut som granskas av en revisor. Nyckeltalen presenteras i ett separat stycke som motsvarar kraven i lagen om vattentjänster. Dessutom presenteras nyckeltal som hänförs till resultaträkningen, finansieringskalkylen och balansräkningen. Affärsverket följer de anvisningar som ges av Bokföringsnämndens kommunsektion, kraven i lagen om vattentjänster och revisorernas anvisningar.

Revisionsnämnden vill tacka hela affärsverkets personal för ett bra arbete.

7. Personal

Vid slutet av år 2020 var antalet ikraftvarande anställningsförhållanden som huvudsyssla i Sibbo 1 303, vilket är 10 färre än föregående år. Andelen anställda för viss tid var 23 %, vilket är på samma nivå som inom kommunsektorn i genomsnitt.

Andelen kvinnor i kommunens ledning hade ökat från föregående år till 44,4 % (37,5 % kvinnor 2019), och andelen män var 55,6 % 2020 (62,5% män 2019). År 2020 avgick 16 personer i kommunens tjänst med ålderspension, vilket är 12 personer fler än 2019.

Kommunens totala personalutgifter var 60 693 043 euro, vilket är en ökning med 4,4 % jämfört med 2019. Utöver den allmänna löneförhöjningen har ökningen av de totala lönekostnaderna påverkats av att semesterlönerna igen betalas till fullt belopp. På grund av covid-19 har det också betalats lite mer arbetstidsersättning, och arbetsgivarnas pensionsutgiftsbaserade avgifter och socialförsäkringsavgifter har ökat jämfört med året innan.

Antalet anställningsförhållanden har förändrats mest inom Utvecklings- och planläggningscentralen, där anställningsförhållandena ökade med tio. Inom Social- och hälsovårdsavdelningen minskade däremot antalet anställningsförhållanden med tjugo. Huvudorsaken till förändringen är att sysselsättningstjänsterna flyttats från Social- och hälsovårdsavdelningen till Utvecklings- och planläggningscentralen och bland annat för att grupptjänsterna för invandrarungdomar upphört. Uttryckt i hela arbetsår motsvarade kommunens användning av personalresursen 1 182,9 årsverken, vilket var 29,3 färre än 2019 och 41,1 årsverken färre än vad som budgeterades för 2020.

Sjukfrånvaron ökade med nästan 9,9 % jämfört med 2019. Totalt förlorades 19 426 kalenderdagar på grund av sjukdom. Lönekostnaderna för sjukfrånvaron år 2020 var 1 273 818 euro. Den största förändringen i det ökade antalet sjukfrånvaron per avdelning skedde inom småbarnspedagogiken (+800 dagar) och på Social- och hälsovårdsavdelningen (+700 dagar). På dessa avdelningar har det tydligt funnits ett behov att bli borta från arbetet med lägre tröskel på grund av covid-19-pandemin.

I syfte att stödja arbetsförmågan understöddes anställdas regelbundna motions- och kulturaktiviteter med 70 809 euro år 2020, vilket är 1 070 euro mer än år 2019. Av denna summa använde de anställda 85 % för motion och resten för kulturtjänster.

Revisionsnämnden är tacksam för att anslagen i syfte att upprätthålla personalens arbetsförmåga höjts även under covid-19-epidemin.

I slutet av år 2020 genomfördes enkäten om socialt kapital, som anordnas alternerande år med Kevas arbetshälsoenkät. Den tidigare enkäten om socialt kapital genomfördes i kommunen år 2018 och jämfört med den är resultaten över lag bättre än år 2018. Svarsfrekvensen var 61 %, jämfört med 45 % år 2018.

Revisionsnämnden efterlyste i sin utvärderingsberättelse år 2019 konkreta utvecklingsåtgärder som avdelningarna ska vidta på grundval av resultaten från arbetshälsoenkäten. Utifrån behandlingen av resultaten från arbetshälsoenkäten 2019 fastställdes år 2020 tre utvecklingsområden för hela kommunen.

1. Förbättring av ledningssätten och öppenheten i hela organisationen
Åtgärd: Utveckling av ledningsgruppernas arbete, aktiv informationsförmedling om ärenden som är under beredning, förbättring av samarbetet genom att säkerställa att samarbetsgrupperna i respektive avdelning fungerar och öka antalet enhetsmöten.
2. Säkerställande av de anställdas lika behandling
Åtgärd: det säkerställs att anvisningar för personalen tillämpas på lika sätt i hela kommunen.
3. Utnyttjande av kundrespons i organisationen
Åtgärd: Verksamheten utvecklas genom att lyssna på synpunkter från dem som använder interna och externa tjänster. Kundrespons behandlas i avdelningarnas ledningsgrupper under varje kvartal. Målet är att identifiera utvecklingsobjekten.

Revisionsnämnden uppmanar ledningsgruppen att se till att dessa utvecklingsprojekt återupptas så snart som möjligt när covid-19-situationen lättar.

Bemötande:

Utvecklingsprojekten som härletts ur personalenkätens resultat har inte till alla delar kunnat genomföras enligt planerna på grund av covid-19-pandemin. Avdelningarnas samarbetsgrupper har dock lyckats etablera sin verksamhet och möten har hållits mera regelbundet än tidigare. Enligt ledningens uppfattning har enhetsmöten hållits relativt aktivt under epidemitiden. Personalenkäten 2021 genomförs i slutet av året, och ledningen får tillgång till de preliminära resultaten före årsskiftet. Då kan man bedöma behovet av fortsatta åtgärder även för de utvecklingsobjekt som fastställts tidigare.

På grund av covid-19-epidemin var kommunen tvungen att göra ändringar i produktionen av tjänster och arbetet. Huvudsyftet var att säkerställa social- och hälsovårdsverksamhetens funktion, och trygghandet av Social- och hälsovårdsavdelningens personalresurs prioriterades. På grund av personalomsättning och olika vikariebehov har antalet rekryteringar förblivit hög, men på grund av epidemin har man också varit tvungen att frysa eller skjuta upp rekryteringar. Å andra sidan minskade behovet av arbetskraft inom vissa verksamheter på grund av covid-19, och interna personalöverföringar bidrog till att lindra personalbristen på Social- och hälsovårdsavdelningen. Personalöverföringarna har varit utmanande för personalen men också gett en möjlighet att förnya arbetsätten och kanske också stärkt kompetensen.

Till följd av epidemin blev personalen med inestående semesterdagar och eftersom personalen måste sätta sig in i nya arbetsuppgifter, ackumulerades ett stort antal arbetstimmar. Det rådde också brist på skyddsutrustning i det tidiga skedet av covid-19-epidemin, särskilt inom hemvården där arbetsbördan ökade delvis på grund av epidemin och delvis på grund av befolkningens åldrande.

Enligt revisionsnämndens observationer har det i kommunen sedan år 2013 ackumulerats 3 767 dagar sparad ledighet enligt AKTA. Av semestrarna år 2020 hade 534 dagar ändrats till sparad ledighet. År 2021 intjänade personalen totalt 29 148 semesterdagar, varav 1 720 är semesterdagar från år 2020, som inte ansöks. Covid-19-epidemin resulterade också i ett stort antal övertidstimmar för personalen.

Revisionsnämnden rekommenderar att sparad ledighet och ackumulerad övertid administreras aktivt och att målmedvetna insatser görs för att minska ackumuleringen av dem. Det nuvarande stora antalet sparad ledighet (3 767 dagar) och användningen av dem så att man till exempel är frånvarande från arbetet under långa perioder innan man går i pension leder till en situation där kommunen har en personalresurs som inte syns i det praktiska arbetet. Långa ledigheter påverkar också introduktionen av nyanställda, särskilt vid pensionering.

Bemötande:

Arbetsgivaren och arbetstagen kan med beaktande av begränsningarna i 27 § i semesterlagen och kap. IV § 12 i det allmänna tjänste- och arbetskollektivavtalet avtala om att en del av de intjänade semesterdagarna tas ut som sparad ledighet vid en tidpunkt som överenskomms senare. Sparande av semester är en allmän praxis inom kommunsektorn, och rätten att spara semesterdagar bör, trots att man känner till dess nackdelar, anses som ett s.k. etablerat villkor som man inte helt kan avstå ifrån. Däremot kan man i fortsättningen noggrannare än hittills avtala om tidpunkten för den sparade ledigheten så att den inte medför de olägenheter för verksamheten som revisionsnämnden beskriver t.ex. i samband med pensioneringar.

År 2020 uppgick antalet sparade semesterdagar till sammanlagt 3 767 dagar och dessa har ackumulerats under en period på cirka 10 år. När antalet sparade semesterdagar ställs i relation till antalet anställda och antalet ackumulerade semesterdagar totalt kan antalet anses som lågt. År 2020 uppgick antalet intjänade semesterdagar till sammanlagt 32 646 dagar och av dessa ändrades 581 dagar (1,8 %) till sparad ledighet genom ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagen.

Villkoren och praxisen för sparande av semester kommer att diskuteras med cheferna innan nästa semesterperiod.

8. Slutsatser

Sibbo kommuns ekonomiska resultat för 2020 är bra, även om utvärderingen av resultatet inte helt kan jämföras med tidigare år på grund av att året var helt exceptionellt. När det gäller den ekonomiska planeperioden är den ekonomiska situationen fortfarande utmanande och särskild uppmärksamhet måste fästas vid att balansera ekonomin.

När det gäller uppnåendet av de bindande målen kan det konstateras att målen, trots det exceptionella året, uppnåtts bättre än föregående år. Definieringen av mål har förbättrats, men fortsättningsvis måste uppmärksamhet fästas vid fastställandet av mål så att de verkligen styr kommunorganisationen till att utveckla och förbättra sin verksamhet.

Den största utmaningen när det gäller att organisera kommunförvaltningen är hur verksamheten kan ordnas så att den genuint involverar kommuninvånarna och att beslutsfattande som påverkar deras vardag synliggörs för dem.

Revisionsnämnden vill uttrycka sin tacksamhet till den utförande personalen för deras verksamhet under det exceptionella året, för att de har tagit sig an utmaningarna i den nya verksamhetsmiljön och för att de har ansträngt sina resurser till det yttersta för det gemensamma bästa.